

Provozování vodovodu nebo kanalizace pro veřejnou potřebu obcí

Aktualizovaná metodická pomůcka

**Odbor životního prostředí a zemědělství
Krajského úřadu Zlínského kraje**

2022

1. Úvod	str. 2
2. Definice a základní pojmy	str. 3
3. Plán rozvoje vodovodů a kanalizací kraje	str. 3
4. Evidence vodovodů a kanalizací	str. 4
5. Oprávnění k provozování	str. 4
6. Práva a povinnosti	str. 5
7. Vodné a stočné	str. 9
8. Přestupky	str. 10
9. Závěr	str. 13

1. ÚVOD

Česká republika patří z hlediska zásobování obyvatelstva pitnou vodou k lépe vybaveným zemím. I z hlediska jakosti dodávané pitné vody je situace srovnatelná s úrovní nejvyspělejších států Evropské unie. Obdobně jsme na tom v čištění odpadních vod.

Vodohospodářská infrastruktura – vodovody a kanalizace zajišťuje nejen plnění základní funkce zásobování obyvatelstva pitnou vodou a čištění odpadních vod, ale je spojena i s rozvojem měst a obcí, zdravím obyvatelstva, řešením krizových situací. Souvisí také s hospodářským rozvojem průmyslu a investiční činnosti. Je zřejmé, že „zasíťování“ může mít vliv na vstup investorů do konkrétního území. V neposlední řadě souvisí také s životní úrovní obyvatelstva a celkově s kvalitou života obyvatel v našich obcích a městech.

Dne 1. ledna 2002 nabyl účinnosti zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) a od té doby byl několikrát novelizován. Neméně důležitou je vyhláška ministerstva zemědělství č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“). V ní je možno nalézt v jednotlivých ustanoveních a přílohách praktické vysvětlivky, náležitosti žádostí, smluv, způsoby výpočtů a vzory dokumentů, které jsou v zákoně zmiňovány. I tato vyhláška již byla změněna několika novelami.

Zákon upravuje některé vztahy vznikající při rozvoji, výstavbě a provozu vodovodů a kanalizací sloužících veřejné potřebě - hned ve svém úvodním ustanovení konstatuje, že vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu se zřizují a provozují ve veřejném zájmu. Z tohoto zákona vyplývá celá řada povinností, které zavazují vlastníky a provozovatele vodovodů a kanalizací, aby jejich plněním mohli garantovat všechny výše uvedené funkce. Vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací jsou v našem kraji nejen velké vodárenské společnosti, ale i řada měst, obcí či fyzických osob.

Odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Zlínského kraje se rozhodl již potřetí aktualizovat dříve vydanou „Metodickou pomůcku“ (z r. 2011, 2015 a z roku 2019), která má za úkol usnadnit obcím, jako vlastníkům a provozovatelům vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu, orientaci v zákoně a prováděcích předpisech k němu vydaných.

2. DEFINICE A ZÁKLADNÍ POJMY (§§ 1 – 3 zákona)

Zákon se vztahuje na vodovody a kanalizace, pokud je trvale využívá alespoň 50 fyzických osob nebo pokud průměrná denní produkce z ročního průměru pitné nebo odpadní vody za den je 10 m³ a více, a na každý vodovod nebo kanalizaci, které provozně souvisejí s vodovody a kanalizacemi uvedenými výše.

Tento zákon se nevztahuje na vodovody sloužící k rozvodu jiné než pitné vody, na oddílné kanalizace sloužící k odvádění povrchových vod vzniklých odtokem srážkových vod a na vodovody a kanalizace nebo jejich části, na které není připojen alespoň 1 odběratel.

- **Vodovod** je provozně samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující vodovodní řady a vodárenské objekty, jimiž jsou zejména stavby pro jímání a odběr povrchové vody nebo podzemní vody, její úpravu a shromažďování.
Vodovod je vodním dílem.
- **Kanalizace** je provozně samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující kanalizační stoky k odvádění odpadních vod a srážkových vod společně (jednotná kanalizace) nebo odpadních vod samostatně a srážkových vod samostatně (oddílná kanalizace), kanalizační objekty, čistírny odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizace. Srážkové vody odváděné jednotnou kanalizací se stávají vtokem do této kanalizace přímo nebo přípojkou odpadními vodami.
Kanalizace je vodním dílem.
- **Provozování vodovodů nebo kanalizací** je souhrn činností, kterými se zajišťuje dodávka pitné vody nebo odvádění a čištění odpadních vod. Jedná se zejména o:
 - dodržování technologických postupů při odběru, úpravě a dopravě pitné vody včetně manipulací, odvádění, čištění a vypouštění odpadních vod, dodržování provozních nebo manipulačních řádů, kanalizačního řádu
 - vedení provozní dokumentace
 - provozní a fakturační měření
 - dohled nad provozuschopností vodovodů a kanalizací
 - příprava podkladů pro výpočet ceny pro vodné a stočné
 - další související činnosti.
- **Fyzickou osobou trvale využívající** vodovod nebo kanalizaci je fyzická osoba, která má v obci, kde se nachází vodovod nebo kanalizace, trvalý pobyt.
- **Provozovatelem** vodovodu nebo kanalizace je osoba, která provozuje vodovod nebo kanalizaci a je držitelem povolení k provozování tohoto vodovodu nebo kanalizace vydaného krajským úřadem.
- **Odběratelem** je vlastník pozemku nebo stavby připojené na vodovod nebo kanalizaci, u pozemků nebo budov předaných příspěvkovým organizacím zřízeným samosprávnými územními celky, jsou odběratelem tyto právnické osoby.

3. PLÁN ROZVOJE VODOVODŮ A KANALIZACÍ (§ 4 zákona)

Kraj v samostatné působnosti zajišťuje zpracování a schvaluje plán rozvoje vodovodů a kanalizací pro své území, který průběžně aktualizuje. Při zpracování aktualizací plánu se vychází z návrhů změn předkládaných krajskému úřadu obcemi ve stanovené elektronické podobě, formátu a obsahu.

Průběžně se aktualizuje a na základě potřeb obcí se pak schvalují jeho změny dle zpracovaných a schválených *Pravidel pro zpracování, projednání a schválení změn Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Zlínského kraje*.

Aktuální stav zásobování pitnou vodou, odvádění odpadních vod a jejich čištění se zpracuje na základě kolaudačních souhlasů jejich staveb. Aktualizace plánu rozvoje vodovodů a kanalizací předkládá krajský úřad každoročně v elektronické podobě a ve stanoveném formátu ministerstvu zemědělství.

Aktuální podoba Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Zlínského kraje je zveřejněna na internetových stránkách Zlínského kraje www.kr-zlinsky.cz/plan-rozvoje-vodovodu-a-kanalizaci-zlinskeho-kraje-cl-617.html

4. EVIDENCE VODOVODŮ A KANALIZACÍ (§ 5 zákona)

Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen na své náklady zajistit průběžné vedení **majetkové evidence** svých vodovodů a kanalizací.

Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen na své náklady zajistit průběžné vedení **provozní evidence**, kterou tvoří záznamy o zdrojích povrchových a podzemních vod využívaných na vodu dodávanou vodovody, výkresová dokumentace vodovodu nebo kanalizace, nákladové listy, cenové kalkulace, plán kontrol jakosti vod v průběhu výroby pitné vody, plán kontrol míry znečištění odpadních vod, provozní deník a dále provozní řády.

Vybrané údaje majetkové evidence (dále jen VÚME) a vybrané údaje provozní evidence (dále jen VÚPE) předává vlastník vodovodu a kanalizace v elektronické podobě a ve stanoveném formátu územně příslušnému vodoprávnímu úřadu každoročně v termínu do 28. února za předcházející rok.

Ministerstvo zemědělství nechalo zpracovat pro potřeby vyplnění a předání dat aplikaci MPVaK, která je vystavena na internetových stránkách Ministerstva zemědělství ČR www.eagri.cz k bezplatnému stažení (<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/vodovody-a-kanalizace/vybrane-udaje-z-majetkove-a-provozni-evidence-vodovodu-a-kanalizaci/>). Součástí samorozbalovací instalace aplikace MPVaK je uživatelská příručka aplikace pro vyplnění dat VÚME a VÚPE, stručný úvod, jak postupovat při prvním spuštění nové aplikace a návod, jakým způsobem předat data VÚME a VÚPE na vodoprávní úřad. Pro výpočet ceny uvedených objektů (pořizovací ceny infrastrukturního majetku vodovodů a kanalizací) se použije Metodický pokyn pro orientační ukazatele výpočtu pořizovací ceny objektů pro VÚME.

Ke zpracování VÚME a VÚPE vydalo Ministerstvo zemědělství ČR Metodický pokyn č. 29192/2002-6000 a Metodický pokyn č. 29193/2002-6000.

Metodické pokyny naleznete na internetových stránkách Ministerstva zemědělství ČR www.eagri.cz, Rozcestník eAGRI, sloupec Ministerstvo zemědělství, část VODA, díl Legislativa, oddíl Metodické pokyny – Zákon o vodovodech a kanalizacích.

5. OPRÁVNĚNÍ K PROVOZOVÁNÍ (§ 6 zákona)

Osoba, která hodlá provozovat vodovod nebo kanalizaci, požádá krajský úřad o povolení k jejich provozování. Povolení může být vydáno jen osobě, která:

- je oprávněna provozovat živnost podle zákona o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Bez splnění této podmínky je možno vydat povolení těm obcím nebo sdružením vlastníků vodovodů a kanalizací, která jsou právníckými osobami, pokud neprovozují vodovod nebo kanalizaci za účelem dosažení zisku,
- je vlastníkem vodovodu nebo kanalizace nebo uzavřela s vlastníkem vodovodu nebo kanalizace smlouvu, která ji opravňuje vodovod nebo kanalizaci provozovat. V případě, že vodovod nebo kanalizace provozně souvisí s vodovody nebo kanalizacemi jiných vlastníků, musí být doloženo, že s nimi má vlastník uzavřenou písemnou dohodu podle § 8 odst. 3 zákona, v níž upraví svá vzájemná práva a povinnosti,

- sama nebo její odborný zástupce splňuje kvalifikaci odpovídající požadavkům na provozování vodovodů nebo kanalizací, pro které se povolení vydává a to v souladu s majetkovou evidencí vedenou v závislosti na počtu fyzických osob trvale využívajících tyto vodovody nebo kanalizace, a to:
 - *střední vzdělání s maturitní zkouškou* v oboru obsahově zaměřeném na vodovody a kanalizace nebo v příbuzném oboru a má nejméně 4 roky praxe v oboru vodovody a kanalizace, jedná-li se o nejvýše 5 000 fyzických osob trvale využívajících tyto vodovody nebo kanalizace
 - *vysokoškolské vzdělání* ve studijním oboru v oblasti vodovodů a kanalizací a má nejméně 2 roky praxe v oboru vodovody a kanalizace, jedná-li se o více než 5 000 fyzických osob trvale využívajících tyto vodovody nebo kanalizace.
- Příbuzné obory k oboru vzdělání obsahově zaměřené na vodovody a kanalizace jsou podrobně definovány § 12a novelizované vyhlášky.

Žádost o povolení k provozování vodovodu nebo kanalizace se podává u krajského úřadu na předepsaném formuláři v elektronické podobě a ve stanoveném formátu spolu s předepsanými doklady. Formulář naleznete na internetových stránkách Ministerstva zemědělství ČR www.eagri.cz, Rozcestník eAGRI, sloupec Ministerstvo zemědělství, část VODA, díl Vodovody a kanalizace, oddíl IS VaK – PPVaK – Povolení k provozování vodovodu nebo kanalizace <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/vodovody-a-kanalizace/povoleni-k-provozovani-vodovodu-nebo/povoleni-k-provozovani-vodovodu-nebo.html>

6. PRÁVA A POVINNOSTI (§§ 7, 8, 9, 36 zákona)

Práva a povinnosti stavebníka, vlastníka a provozovatele při výstavbě, údržbě a provozování vodovodu nebo kanalizace

- **Vlastník** vodovodu nebo kanalizace je oprávněn za účelem kontroly, údržby nebo stavební úpravy vodovodu nebo kanalizace vstupovat a vjíždět na příjezdné, průjezdné a vodovodem nebo kanalizací přímo dotčené cizí pozemky, a to způsobem, který co nejméně zatěžuje vlastníky těchto nemovitostí. Stejně oprávnění má i provozovatel za účelem plnění povinností spojených s provozováním vodovodu nebo kanalizace.
- **Stavebník a vlastník** vodovodu nebo kanalizace mají právo umísťovat na cizí pozemek nebo stavbu tabulky vyznačující polohu vodovodu nebo kanalizace.
- Výše uvedená práva musí být vykonávána tak, aby bylo co nejméně zasahováno do práv vlastníků pozemků a staveb. Za tímto účelem je oprávněná osoba zejména povinna svůj vstup na cizí pozemek nebo stavbu jejímu vlastníku předem oznámit a po skončení prací pozemek nebo stavbu uvést do předchozího stavu, pokud se s vlastníkem nedohodne jinak. Výkon tohoto práva musí být prováděn též tak, aby co nejméně omezoval osoby užívající pozemek nebo stavbu na základě smlouvy s vlastníkem pozemku nebo stavby a další osoby, které ji užívají s jeho souhlasem.

Vlastník vodovodu nebo kanalizace

Práva vlastníka:

- Může uzavřít smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace s provozovatelem. Pokud ale vlastník provozuje vodovod nebo kanalizaci svým jménem a na vlastní odpovědnost, vztahují se na něj i všechna práva a povinnosti provozovatele.
- Může provést zásah do vodovodu nebo kanalizace pouze po předchozím projednání s provozovatelem, pokud toto není smlouvou o provozování stanoveno jinak.

- Vlastník vodovodu má právo na úplatu za dodávku pitné vody (dále jen "vodné"), pokud z uzavřené smlouvy o provozování vodovodu nevyplývá, že vodné se platí provozovateli vodovodu.
- Vlastník kanalizace má právo na úplatu za odvádění odpadních vod (dále jen "stočné"), pokud z uzavřené smlouvy o provozování kanalizace nevyplývá, že stočné se platí provozovateli kanalizace.

Povinnosti vlastníka:

- Zajistit plynulé a bezpečné provozování.
- Vytvářet rezervu finančních prostředků na obnovu vlastněného vodovodu nebo kanalizace a dokládat jejich použití pro tyto účely.
- Vlastníci vodovodů nebo kanalizací, které spolu provozně souvisí, musí upravit svá vzájemná práva a povinnosti písemnou dohodou tak, aby bylo zajištěno kvalitní a plynulé provozování vodovodu nebo kanalizace. Tato dohoda je podmínkou kolaudačního souhlasu podle stavebního zákona. Nezbytný obsah písemné dohody je předepsán v § 8 odst. 15 zákona. Písemné dohody vlastníků provozně souvisejících vodovodů nebo kanalizací uzavřené před 1. lednem 2014 musí být uvedeny do souladu s ustanovením § 8 odst. 15 zákona do 1. ledna 2020.
- Umožnit napojení vodovodu nebo kanalizace jiného vlastníka, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti zařízení. Možnost napojení k zabezpečení dodávek pitné vody nebo odvádění odpadních vod nesmí být podmiňována vyžadováním finančních nebo jiných plnění. Náklady na realizaci napojení vodovodu nebo kanalizace hradí vlastník, kterému je napojení umožněno.
- Umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci a dodávat pitnou vodu nebo odvádět odpadní vody a čistit je, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti těchto zařízení. Připojení vodovodní nebo kanalizační přípojky a uzavření smlouvy o dodávce pitné vody nebo odvádění i čištění odpadních vod nesmí být podmiňovány vyžadováním finančních nebo jiných plnění. Náklady na realizaci vodovodní přípojky na vodovod nebo kanalizační přípojky na kanalizaci hradí osoba, které je umožněno připojení. Materiál na odbočení přípojek a uzávěr vodovodní přípojky hradí vlastník vodovodu nebo kanalizace.
- Uzavřít písemnou smlouvu o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod s odběratelem. Při uzavírání této smlouvy nesmí jednat v rozporu s dobrými mravy, zejména nesmí odběratele diskriminovat. Minimální obsah smlouvy je stanoven v § 8 odst. 16 a 17 zákona. Smlouvy vlastníka, popřípadě provozovatele vodovodu nebo kanalizace s odběratelem uzavřené před 1. lednem 2014 musí být uvedeny do souladu s ustanovením § 8 odst. 16 a 17 zákona do 1. ledna 2024.
- Vlastník vodovodu nebo kanalizace i jejich provozovatel jsou povinni umožnit přístup k vodovodu nebo kanalizaci osobám, které jsou oprávněny provádět kontrolu kvalitního a plynulého provozování vodovodů nebo kanalizací a jejich technického stavu nebo činit jiná nezbytná opatření ke zjištění plnění povinností stanovených zákonem o vodovodech a kanalizacích a zvláštními zákony.
- Zpracovat a realizovat plán financování obnovy vodovodů nebo kanalizací, a to na dobu nejméně 10 kalendářních let. Obsah plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací je stanoven v ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky, jeho zpracování se provádí podle přílohy č. 18 k vyhlášce. Aktualizace plánu financování se provádí v kalendářním roce, který následuje po roce, v němž došlo ke změně hodnoty majetku vlastníka o více než 10 %, nejdéle však do 10 let od jeho zpracování, popřípadě od jeho poslední aktualizace. Každá provedená aktualizace je součástí původního plánu financování obnovy. Plán financování obnovy vodovodů a kanalizací musí být zpracován tak, aby sloužil k vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu vodovodů a kanalizací.
- Předat obecnímu úřadu obce, v jejímž obvodu zajišťuje provoz vodovodu nebo kanalizace, informaci s platnými údaji pro možné odběratele k uzavření písemné smlouvy o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod, o:
 - a) rozsahu zmocnění předaných vlastníkem vodovodu nebo kanalizace provozovateli smlouvou o provozování
 - b) jakosti a tlaku dodávané pitné vody a maximální míře znečištění odváděných odpadních vod s uvedením místa zveřejňování aktuálních informací,

- c) způsobu zjišťování množství odebírané vody včetně stanovení způsobů umístění vodoměrů, způsobu zjišťování množství odpadních vod, výpočtu odváděných srážkových vod a o možných výjimkách,
- d) technických požadavcích na vnitřní vodovod a vnitřní kanalizaci včetně zakázaných materiálů pro vnitřní rozvod,
- e) technických požadavcích na přípojky,
- f) fakturaci, případné zálohové platbě a o způsobu vyúčtování,
- g) rozsahu a podmínkách odpovědnosti za vady, způsobu a místě jejich uplatnění, včetně nároků vyplývajících z této odpovědnosti (reklamační řád),
- h) možnostech přerušení nebo omezení dodávky vody a odvádění odpadních vod a o podmínkách náhradních dodávek vody a náhradního odvádění odpadních vod a údajích o způsobu informování osob, které tyto služby využívají,
- i) případných smluvních pokutách.

Obecní úřad v přenesené působnosti zajistí, aby veřejnosti byly zpřístupněny informace o těchto podmínkách pro uzavření smlouvy o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod. Obec tyto informace zveřejní na úřední desce obecního úřadu nebo oznámí, kde jsou zpřístupněny.

- Bezplatně předávat každoročně vždy do 28. února vybrané údaje z majetkové evidence vodovodů a kanalizací a z jejich provozní evidence za předcházející kalendářní rok v elektronické podobě a ve stanoveném formátu územně příslušnému vodoprávnímu úřadu (ORP).
- Nejpozději do 30. dubna kalendářního roku způsobem uvedeným v příloze č. 20 vyhlášky zveřejnit porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné, a dosažené skutečnosti v předchozím kalendářním roce. Vykázaný rozdíl vyšší než 5 % hodnot kalkulovaných musí být zdůvodněn. Porovnání je vlastník vodovodu nebo kanalizace povinen zaslat ve stejném termínu a v elektronické podobě a ve stanovené formě ministerstvu zemědělství pomocí aplikace *VSVaK Porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže kalendářním roce*, která je dostupná na internetových stránkách Ministerstva zemědělství ČR www.eagri.cz, Rozcestník eAGRI, sloupec Ministerstvo zemědělství, část VODA, díl Vodovody a kanalizace, oddíl Aplikace VSVaK Porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže kalendářním roce
- <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/vodovody-a-kanalizace/porovnani-vsech-polozek-vypoctu-ceny-pro-vodne-a-pro-stocne-na-kalendarni-rok/aplikace-porovnani-vsech-polozek-vypoctu.html>. Povinnost zveřejnit tyto informace se považuje za splněnou okamžikem předání údajů obecnímu úřadu obce, které se týká. Obec tyto informace zveřejní na úřední desce obecního úřadu bezodkladně po předání těchto údajů, nejpozději však do 2 dnů, na dobu nejméně 30 kalendářních dnů.
- Poskytnout na vyžádání ve lhůtě stanovené ministerstvem zemědělství údaje o technickém stavu jeho vodovodů nebo kanalizací.
- Umožnit přístup k vodovodu a bezplatný odběr vody jednotkám požární ochrany při likvidaci požáru.
- Vlastník kanalizace je povinen před podáním žádosti o vydání kolaudačního souhlasu pro stavbu kanalizace zajistit zpracování kanalizačního řádu, který stanoví nejvyšší přípustnou míru znečištění odpadních vod vypouštěných do kanalizace, popřípadě nejvyšší přípustné množství těchto vod a další podmínky jejího provozu. Kanalizační řád je vlastník kanalizace povinen předložit před podáním žádosti o vydání kolaudačního souhlasu stavby kanalizace vodoprávnímu úřadu ke schválení.

Některé povinnosti může vlastník vodovodu nebo kanalizace přenést zmocněním ve smlouvě na provozovatele těchto zařízení.

Provozovatel vodovodu nebo kanalizace

Práva provozovatele:

- Provést zásah do vodovodu nebo kanalizace pouze se souhlasem vlastníka, pokud není smlouvou o provozování vodovodu nebo kanalizace stanoveno jinak.
- Přerušit nebo omezit dodávku vody nebo odvádění odpadních vod bez předchozího upozornění jen v případech živelní pohromy, při havárii vodovodu či kanalizace nebo při možném ohrožení zdraví lidí nebo majetku. Přerušeni nebo omezení dodávky vody je povinen bezprostředně oznámit územně příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví, vodoprávnímu úřadu, nemocnicím, operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje a dotčeným obcím.
- Přerušit nebo omezit dodávku vody nebo odvádění odpadních vod do doby, než pomine důvod přerušeni nebo omezení
 - při provádění plánovaných oprav, udržovacích a revizních pracích,
 - nevyhovuje-li zařízení odběratele technickým požadavkům tak, že jakost nebo tlak vody ve vodovodu může ohrozit zdraví a bezpečnost osob a způsobit škodu na majetku,
 - neumožní-li odběratel provozovateli, po jeho opakované písemné výzvě, přístup k vodoměru, přípojce nebo zařízení vnitřního vodovodu nebo kanalizace za podmínek uvedených ve smlouvě o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod,
 - bylo-li zjištěno neoprávněné připojení vodovodní nebo kanalizační přípojky,
 - neodstraní-li odběratel závady na vodovodní nebo kanalizační přípojce ve lhůtě jím stanovené, která nesmí být kratší než 3 dny,
 - při prokázání neoprávněného odběru vody nebo neoprávněného vypouštění odpadních vod,
 - v případě prodloužení odběratele s placením podle sjednaného způsobu úhrady vodného nebo stočného po dobu delší než 30 dnů.

Povinnosti provozovatele:

- Provozovat vodovod nebo kanalizaci v souladu s právními předpisy, kanalizačním řádem, podmínkami stanovenými pro tento provoz rozhodnutími správních úřadů a v souladu se smlouvou o provozování vodovodu nebo kanalizace uzavřenou s vlastníkem vodovodu nebo kanalizace a v souladu s písemnou dohodou, pokud se jedná o vodovod nebo kanalizaci provozně související.
- Předat obci na její žádost přehled zjištěných ukazatelů jakosti vody za minulý rok nejpozději do 30 dnů ode dne vyžádání.
- Provádět odběry vzorků surové vody (zdroj podzemní či povrchové vody) v místě odběru před její vlastní úpravou a provádět jejich rozborů a celkové výsledky předávat krajskému úřadu a příslušnému správci povodí jednou ročně vždy do 31. března za předchozí kalendářní rok v rozsahu tabulek 1 a 2 přílohy č. 9 k vyhlášce prostřednictvím databáze spravované Českým hydrometeorologickým ústavem (ČHMÚ). Ke vkládání výsledků do databáze provozovatel využije elektronickou aplikaci zveřejněnou na internetových stránkách ČHMÚ: <https://surovavoda.chmi.cz>. Vkládání údajů do systému lze provádět ve formátu XML (exportem z Labsystému nebo importem XML souboru do systému ČHMÚ) nebo přes webové rozhraní (prostřednictvím formuláře, který nahrazuje původní soubor v MS Excel). Podmínkou úspěšného vložení dat je registrace uživatele do systému a identifikace míst odběrů, jimž budou odpovídat vkládané výsledky rozborů jakosti surové vody.
- Sdělit stavebníkovi přeložky vodovodu nebo kanalizace své písemné stanovisko k navrhované přeložce nejpozději do 30 dnů od doručení žádosti.
- V případě přerušeni nebo omezení dodávky vody nebo odvádění odpadních vod je povinen zajistit náhradní zásobování pitnou vodou nebo náhradní odvádění odpadních vod.

- Neprodleně odstranit příčinu přerušení nebo omezení dodávky pitné vody nebo odvádění odpadních vod a bezodkladně obnovit dodávku vody nebo odvádění odpadních vod.
- Po zjištění zhoršení jakosti dodávané pitné vody bez prodlení toto oznámit orgánu ochrany veřejného zdraví a krajskému úřadu.
- Poskytnout na vyžádání ve lhůtě stanovené výzvou ministerstvu zemědělství údaje, které se týkají technického stavu vodovodu nebo kanalizace, které provozuje, údaje o vynaložených provozních nákladech a údaje o výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné.

7. VODNÉ A STOČNÉ (§ 20 zákona)

Vodné a stočné má jednosložkovou nebo dvousložkovou formu.

Jednosložková forma je součinem ceny podle cenových předpisů (zákon o cenách) a množství odebrané vody (§ 16 zákona) nebo vypouštěných odpadních vod a srážkových vod (§ 19 zákona). Dvousložková forma obsahuje složku, která je součinem ceny podle cenových předpisů (zákon o cenách) a množství odebrané vody (§ 16 zákona) nebo vypouštěných odpadních vod a srážkových vod (§ 19 zákona) a pevnou složku, stanovenou v závislosti na kapacitě vodoměru, profilu přípojky nebo ročního množství odebrané vody. Podíl jednotlivých složek stanoví cenový předpis (zákon o cenách). Způsob výpočtu pevné složky stanoví vyhláška.

Regulátorem ceny pro vodné a stočné je ze zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo financí, které má pro kontroly dodržování výměrů stanovujících věcné usměrňování cen zřízeny Speciální finanční úřady. V této oblasti Ministerstvo zemědělství působí jako odborný garant s cílem optimalizování nákladů na rozvoj vodovodů nebo kanalizací a na jejich provoz a obnovu.

V souladu s ustanovením § 36 odst. 5 zákona je vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastníkem zmocněn, povinen zaslat každoročně Porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže kalendářním roce (zkráceně Porovnání) na Ministerstvo zemědělství, a to nejpozději do 30. 4. kalendářního roku.

Ke zpracování Porovnání lze použít aplikaci VSVaK, která je k bezplatnému stažení a používání. Aplikace VSVaK je v souladu s přílohou č. 20 vyhlášky a umožňuje kromě vyplnění dat také jejich kontrolu a následné automatizované odeslání na Ministerstvo zemědělství. Součástí aplikace je i návod pro použití včetně popisu jednotlivých položek. Aplikace je dostupná na internetových stránkách Ministerstva zemědělství ČR www.eagri.cz, Rozcestník eAGRI, sloupec Ministerstvo zemědělství, část VODA, díl Vodovody a kanalizace, oddíl Aplikace VSVaK Porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže kalendářním roce.

<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/vodovody-a-kanalizace/porovnani-vsech-polozek-vypoctu-ceny-pro-vodne-a-pro-stocne-na-kalendarni-rok/aplikace-porovnani-vsech-polozek-vypoctu.html>

Vykázaný rozdíl vyšší než 5 % hodnot kalkulovaných musí být zdůvodněn. V působnosti Ministerstva zemědělství je dle § 29 odst. 4 písm. c) zákona mimo jiné i provádění vzájemného porovnání cen podle cenových předpisů pro vodné a stočné a zveřejňování jejich výsledků.

8. PŘESTUPKY (§§ 32, 33, 34 zákona)

Zákon vymezuje skutkové podstaty přestupků fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Zde uvádíme pouze ty, kterých se může dopustit právnická nebo podnikající fyzická osoba včetně výše pokuty, která může být za spáchaný přestupek udělena.

Přehled přestupků právnických a podnikajících fyzických osob

Přestupek vlastníka vodovodu nebo kanalizace	Dle ustanovení zákona	Výše pokuty v Kč
Nezajistí průběžné vedení ME svých vodovodů nebo kanalizací dle § 5 odst. 1	§ 33, odst. 2 písm. a)	do 50 000,-
Nezajistí průběžné vedení provozní evidence svých vodovodů nebo kanalizací podle § 5 odst. 2	§ 33 odst. 2 písm. b)	do 50 000,-
Nepředá vodoprávnímu úřadu vybrané údaje z majetkové evidence vodovodů a kanalizací a z jejich provozní evidence dle § 5 odst. 3 v termínu a ve stanovené formě elektronického předání, nebo je předá neúplně či chybně	§ 33, odst. 2 písm. c)	do 10 000,-
Nezajistí plynulé a bezpečné provozování vodovodu nebo kanalizace podle § 8 odst. 1	§ 33, odst. 2 písm. d)	do 1 000 000,-
Neupraví vzájemná práva s vlastníkem provozně souvisejícího vodovodu nebo kanalizace podle § 8, odst. 3	§ 33, odst. 2 písm. e)	do 100 000,-
Neumožní napojení vodovodu nebo kanalizace jiného vlastníka podle § 8, odst. 4	§ 33, odst. 2 písm. f)	do 200 000,-
Nevypracuje nebo nerealizuje plán financování obnovy vodovodů a kanalizací podle § 8, odst. 11	§ 33, odst. 2 písm. g) bod 1.	do 100 000,-
Zpracuje plán financování obnovy vodovodů a kanalizací odchylně od prováděcího právního předpisu vydaného k provedení ustanovení § 8 odst. 11	§ 33 odst. 2 písm. g) bod 2	do 10 000,-
Nevytváří prostředky na obnovu nebo nedoloží doklady o použití prostředků na obnovu podle § 8 odst. 1	§ 33 odst. 2 písm. g) bod 3	do 100 000,-
Neposkytne údaje o technickém stavu svého vodovodu nebo kanalizace podle § 8, odst. 12	§ 33, odst. 2 písm. h)	do 10 000,-
V rozporu s § 22 odst. 3 nehradí prokázané náklady vzniklé rozhodnutím určenému provozovateli	§ 33 odst. 2 písm. i)	do 200 000,-
Neumožní provozovateli plnění povinností veřejné služby podle § 22 odst. 4	§ 33 odst. 2 písm. j)	do 1 000 000,-
Přestupek vlastníka nebo provozovatele vodovodu nebo kanalizace		
Neumožní připojení na vodovod nebo kanalizaci dle § 8, odst. 5	§ 33, odst. 3 písm. a)	do 100 000,-
Neuzavře písemnou smlouvu o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod s odběratelem podle § 8, odst. 6 nebo nepostupuje v souladu s § 36, odst. 2	§ 33, odst. 3 písm. b)	do 10 000,-
Nepředloží odběrateli na jeho žádost výpočet ceny pro vodné a stočné podle § 20, odst. 8	§ 33, odst. 1 písm. a)	do 10 000
Předloží odběrateli výpočet ceny pro vodné a stočné neúplný nebo ve struktuře, která neodpovídá prováděcímu právnímu předpisu vydanému k provedení tohoto ustanovení	§ 33, odst. 3 písm. c) bod 2	do 10 000,-

Nezveřejní informace o celkovém porovnání všech položek výpočtu ceny pro vodné a stočné v předchozím kalendářním roce	§ 33, odst. 3 písm. d) bod 1	do 10 000,-
V celkovém porovnání všech položek výpočtu ceny pro vodné a stočné nezdůvodní vykázaný rozdíl nebo nezašle vyúčtování ministerstvu ve stanoveném formátu elektronického předání	§ 33 odst. 3 písm. d) bod 2	do 50 000,-
Neposkytne k provedení technického auditu údaje vyžádané orgánem uvedeným v § 38, odst. 2	§ 33, odst. 3 písm. e)	do 200 000,-
Neumožní přístup k vodovodu nebo bezplatný odběr vody jednotkám požární ochrany při záchranných a likvidačních pracích, pokud není v místě dostupný jiný dostatečný zdroj vody	§ 33, odst. 4	do 200 000,-
Přestupek vlastníka kanalizace		
Nemá rozhodnutím vodoprávního úřadu schválený kanalizační řád této kanalizace	§ 33, odst. 5	do 200 000,-
Přestupek provozovatele		
Provozuje vodovod nebo kanalizaci v rozporu s požadavky dle § 9, odst. 1	§ 33, odst. 6 písm. a)	do 1 000 000,-
Nepředá obci přehled zjištěných ukazatelů jakosti vody podle § 9, odst. 3	§ 33, odst. 6 písm. b)	do 10 000,-
Nesdělí stavebníkovi přeložky vodovodu nebo kanalizace stanovisko k navrhované přeložce vodovodu nebo kanalizace podle § 9, odst. 4	§ 33, odst. 6 písm. c)	do 10 000,-
Neoznámí odběrateli přerušeni nebo omezení dodávky vody nebo odvedení odpadních vod ve lhůtách stanovených v § 9, odst. 7 písm. a) nebo b)	§ 33, odst. 6 písm. d)	do 10 000,-
Odebírá k úpravě na vodu pitnou povrchovou vodu nebo podzemní vodu, jež v místě odběru nesplňuje požadavky na jakost surové vody v rozporu s § 13, odst. 2	§ 33, odst. 6 písm. e)	do 100 000,-
V rozporu s § 13 odst. 3 neprovádí odběry vzorků surové vody v místě odběru před vlastní úpravou nebo neprovádí jejich rozboru a celkové výsledky nepředává krajskému úřadu jednou ročně do 31. března za předchozí kalendářní rok	§ 33, odst. 6 písm. f)	do 100 000,-
Nezajistí provádění odběrů vzorků odpadní vody a její rozboru § 14 odst. 5	§ 33, odst. 6 písm. g)	do 10 000,-
Nezajistí přezkoušení vodoměru u subjektu oprávněného provádět státní metrologickou kontrolu měřidel podle § 17 odst. 3	§ 33, odst. 6 písm. h)	do 10 000,-
Neinformuje za krizové situace o stavu zásobování pitnou vodou podle § 21, odst. 2	§ 33, odst. 6 písm. i)	do 100 000,-
Neoznámí podle § 36 odst. 6 zhoršení jakosti dodávané pitné vody nebo v návaznosti na toto oznámení nepostupuje podle zvláštního právního předpisu	§ 33, odst. 6 písm. j)	do 100 000,-
Přestupek odběratele		
Nezajistí, aby vodovodní přípojka byla provedena a užívána tak, aby nemohlo dojít ke znečištění vody ve vodovodu	§ 33, odst. 7 písm. a)	do 50 000,-
Neoprávněně (§ 10, odst. 1) odebere vodu z vodovodu	§ 33, odst. 7 písm. b)	do 50 000,-
Neoprávněně (§ 10, odst. 2) vypouští odpadní vody do kanalizace	§ 33, odst. 7 písm. c)	do 50 000,-
Odebírá vodu z vodovodu v rozporu s § 15, odst. 2	§ 33, odst. 7 písm. d)	do 50 000,-

Odvádí odpadní vody v rozporu s kanalizačním řádem nebo smlouvou o odvádění odpadních vod podle § 18 odst. 2	§ 33, odst. 7 písm. e)	do 100 000,-
Neprovede úpravy na připojované stavbě nebo pozemku podle § 17, odst. 1	§ 33, odst. 7 písm. f)	do 100 000,-
Neposkytne nezbytnou součinnost provozovateli k odečtu nebo výměně vodoměru podle § 17, odst. 3 nebo nechrání vodoměr před poškozením anebo bez zbytečného odkladu neoznámí provozovateli závady v měření	§ 33, odst. 7 písm. g)	do 10 000,-
Nekontroluje v místě a rozsahu stanoveném kanalizačním řádem míru znečištění vypouštěných odpadních vod do kanalizace	§ 33, odst. 7 písm. h)	do 10 000,-
Vypouští do kanalizace odpadní vody, které převyšují limity znečištění a množství stanovené v kanalizačním řádu a ve smlouvě o odvádění odpadních vod	§ 33, odst. 7 písm. i)	do 10 000,-
Vypouští do kanalizace v rozporu s § 18 odst. 3 odpadní vody přes septik nebo přes čistírnu odpadních vod v případě, že je kanalizace ukončena čistírnou odp. vod	§ 33, odst. 7 písm. j)	do 10 000,-
Neumožní provozovateli přístup k měřicímu zařízení množství odpadních vod podle § 19, odst. 1	§ 33, odst. 7 písm. k)	do 10 000,-
Neměří podle § 19, odst. 2 míru znečištění a objem odpadních vod a množství zvláště nebezpečných látek vypouštěných do kanalizace, nevede o nich evidenci nebo výsledky měření nepředá vodoprávnímu úřadu, který povolení vydal	§ 33, odst. 7 písm. l)	do 10 000,-
Nezajistí na základě písemné žádosti provozovatele přezkoušení měřícího zařízení u autorizované zkušebny podle § 19, odst. 3	§ 33, odst. 7 písm. m)	do 10 000,-
Přestupek stavebníka přeložky vodovodu nebo kanalizace		
Nepředá vlastníkovu vodovodu nebo kanalizace dokončenou stavbu neprodleně poté co nastaly právní účinky kolaudačního souhlasu a to včetně příslušné dokumentace skutečného provedení stavby a souvisejících dokladů	§ 33, odst. 8	do 100 000,-
Přestupek obecně		
Poruší zákaz stanovený pro ochranné pásmo vodovodu nebo kanalizace v § 23, odst. 5	§ 33, odst. 1 písm. a)	do 10 000,-
Znemožní vstup na pozemky nebo stavby v souvislosti s údržbou vodovodu nebo kanalizace nebo za účelem splnění povinností spojených s provozováním vodovodu nebo kanalizace (§ 7, odst. 1)	§ 33, odst. 1 písm. b)	do 50 000,-
Poškodí vodovod nebo kanalizaci nebo jejich součásti či příslušenství	§ 33, odst. 1 písm. c)	do 50 000,-
Neoprávněně manipuluje se zařízením vodovodů nebo kanalizací	§ 33, odst. 1 písm. d)	do 50 000,-
Vypustí do kanalizace látky, které nejsou odpadními vodami	§ 33, odst. 1 písm. e)	do 100 000,-
Provozuje vodovod nebo kanalizaci bez povolení orgánu veřejné správy podle § 6	§ 33, odst. 1 písm. f)	do 100 000,-
Propojí vodovod pro veřejnou potřebu včetně jeho přípojek a na ně napojených vnitřních rozvodů s jiným zdrojem vody, než je vodovod pro veřejnou potřebu	§ 33, odst. 1 písm. g)	do 100 000,-

xxxxxxxxxx projednává v prvním stupni v přenesené působnosti krajský úřad

xxxxxxxxxx projednává v prvním stupni v přenesené působnosti obecní úřad obce s rozšířenou působností

9. ZÁVĚR

Závěrem zbývá pouze konstatovat, že zákon o vodovodech a kanalizacích existuje včetně mnoha povinností pro vlastníky a provozovatele vodohospodářské infrastruktury v obcích a městech. Ať se nám to líbí nebo ne, je třeba se jimi každopádně řídit a neposkytovat příležitost k podnětům na sankční řízení za jejich neplnění. A k tomu by měla přispět i tato stručná metodická pomůcka.

Další podrobnosti k problematice provozování vodovodů a kanalizací sdělí a Vaše dotazy ochotně vysvětlí pracovnice Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, oddělení vodního hospodářství:

	telefon	e-mail	kanc. č.
Ing. Dana Zápecová	577 043 357	dana.zapecova@kr-zlinsky.cz	1144
Bc. Radomíra Huserová	577 043 356	radomira.huserova@kr-zlinsky.cz	1145
Bc. Ivana Šeflová	577 043 396	ivana.seflova@kr-zlinsky.cz	1145
Ing. Marcela Lucová	577 043 359	marcela.lucova@kr-zlinsky.cz	1132
Ing. Táňa Vítková, Ph.D.	577 043 374	tana.vitkova@kr-zlinsky.cz	1132
Ing. Dagmar Vodáková	577 043 366	dagmar.vodakova@kr-zlinsky.cz	1130
Ing. Ivana Slováková	577 043 383	ivana.slovakova@kr-zlinsky.cz	1130